

Тема 1. Правові та організаційні засади надання домедичної та медичної допомоги

Зміст теми

01

Поняття домедичної та медичної допомоги

Обсяг, межі компетенції, відмінності між видами допомоги

02

Система екстреної медичної допомоги в Україні

Структура, нормативи, порядок виклику бригад ЕМД

03

Законодавча база

Конституція, закони, накази МОЗ, відповідальність за бездіяльність

04

Тактична екстрена допомога (ТЕСС)

Три зони надання допомоги, алгоритм MARCH(E)

05

Безпека рятувальника

Фізична, біологічна, юридична безпека та комунікація

Поняття домедичної допомоги

Домедична допомога — це невідкладні дії та організаційні заходи, спрямовані на врятування та збереження життя людини у невідкладному стані, мінімізацію наслідків впливу такого стану на її здоров'я.

Здійснюється на місці події **особами без медичної освіти**, які за службовими обов'язками зобов'язані володіти практичними навичками рятування.

- ❏ Основне завдання рятувальника — запобігти смерті, якщо це можливо, та стабілізувати стан постраждалого до приїзду медиків.

Хто зобов'язаний надавати домедичну допомогу?

Поліцейські

Співробітники Національної поліції зобов'язані надавати допомогу постраждалим внаслідок правопорушень та нещасних випадків

Фармацевтичні працівники

Провізори та фармацевти, які мають базові навички надання першої допомоги

Надання першої допомоги є частиною **тактичних дій поліцейських** на місці події.

Рятувальники та пожежники

Рятувальники аварійно-рятувальних служб та працівники державної пожежної охорони

Транспортний персонал

Провідники пасажирських вагонів, бортпровідники та інші особи за службовими обов'язками

Медична vs Домедична допомога

Домедична допомога

- Надається особами без медичної освіти
- На місці події до приїзду медиків
- Невідкладні дії для збереження життя
- Мінімізація наслідків невідкладного стану
- Регулюється наказом МОЗ №398 від 16.06.2014

Медична допомога

- Діяльність **професійно підготовлених** медичних працівників
- Профілактика, діагностика, лікування, реабілітація
- Включає призначення та введення лікарських засобів
- Поліцейські **не мають права** надавати медичну допомогу (якщо не є медпрацівниками)

Система екстреної медичної допомоги в Україні

Система ЕМД — сукупність закладів охорони здоров'я та їх структурних одиниць, що забезпечують організацію та надання екстреної медичної допомоги, у тому числі під час надзвичайних ситуацій.

Центри ЕМД та МК

Діють в кожній області, мають станції, підстанції та пункти базування бригад

Відділення ЕМД

Створені на базі центральних районних лікарень для надання невідкладної допомоги

Єдиний номер — 103

Отримання звернень щодо надання екстреної медичної допомоги по всій Україні

Категоризація викликів та нормативи прибуття

Критичні виклики

Норматив прибуття — **10 хвилин**. Перевищення допускається не більше ніж у **25%** випадків

Екстрені виклики

Норматив прибуття — **20 хвилин**. Перевищення допускається не більше ніж у **15%** випадків

Неекстрені виклики

Диспетчер рекомендує звернутися до лікаря первинної допомоги або найближчого відділення ЕМД

Непрофільні виклики

Рекомендація звернутися до сімейного лікаря; за потреби — дистанційна медична консультація

Правила виклику бригади ЕМД

При розмові з диспетчером патрульні поліцейські мають надати відповіді за схемою:

ХТО?

Хто викликає бригаду

ЩО?

Що трапилось (ДТП, вибух, падіння, серцевий напад тощо)

ДЕ?

Адреса місця події з точними орієнтирами

СКІЛЬКИ?

Кількість постраждалих

ЯКІ?

Вік, стать, стан постраждалих; яка допомога надається.
Особлива увага — дітям та вагітним

Розмову завжди закінчує диспетчер.

Законодавча база надання домедичної допомоги

Конституція України

Гарантує право на охорону здоров'я та медичну допомогу

ЗУ «Про екстрену медичну допомогу»

Основний закон, що регулює систему ЕМД в Україні

Кримінальний кодекс України

Відповідальність за ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному стані

Накази МОЗ

Порядки надання домедичної допомоги та вдосконалення підготовки осіб без медичної освіти

ЗУ «Про Національну поліцію»

Поліцейські зобов'язані надавати невідкладну допомогу постраждалим та особам у безпорадному стані

ТЕСС

Тактична екстрена допомога постраждалим (ТЕСС)

Tactical Emergency Casualty Care (ТЕСС) — відносно новий підхід в екстреній домедичній допомозі в цивільних умовах, що активно розвивається протягом останніх десяти років.

Основна мета

Усунення **превентивних смертей** на догоспітальному етапі

До 90% смертей можна уникнути

Завдяки зупинці масивної кровотечі, забезпеченню прохідності дихальних шляхів та лікуванню напруженого пневмотораксу

Основні причини смерті, які можна попередити:

- **Крововтрата** — масивна або критична кровотеча з кінцівок та вузлових зон
- **Порушення дихання** — закупорка або обтурація дихальних шляхів, наявність сторонніх тіл

Три зони надання допомоги за ТЕСС

Зона прямої загрози

«Гаряча/червона зона» — умови ефективного вогню або безпосередньої загрози. Пріоритет: зупинка масивної кровотечі та переміщення постраждалого в безпечне місце

Зона непрямой загрози

«Тепла/жовта зона» — тактичні умови. Контроль кровотечі, прохідність дихальних шляхів, запобігання пневмотораксу, шоку та гіпотермії. Алгоритм MARCH(E)

Зона евакуації

«Холодна/зелена зона» — продовження допомоги, розпочатої в попередніх фазах. Постійна повторна оцінка стану постраждалого під час евакуації

Дії поліцейських у зонах надання допомоги

Зона прямої загрози

Працюють виключно співробітники ДСНС, Нацгвардії, поліції.
Мінімальний перелік маніпуляцій — лише зупинка кровотечі та евакуація в безпечну зону.

Зона непрямой загрози

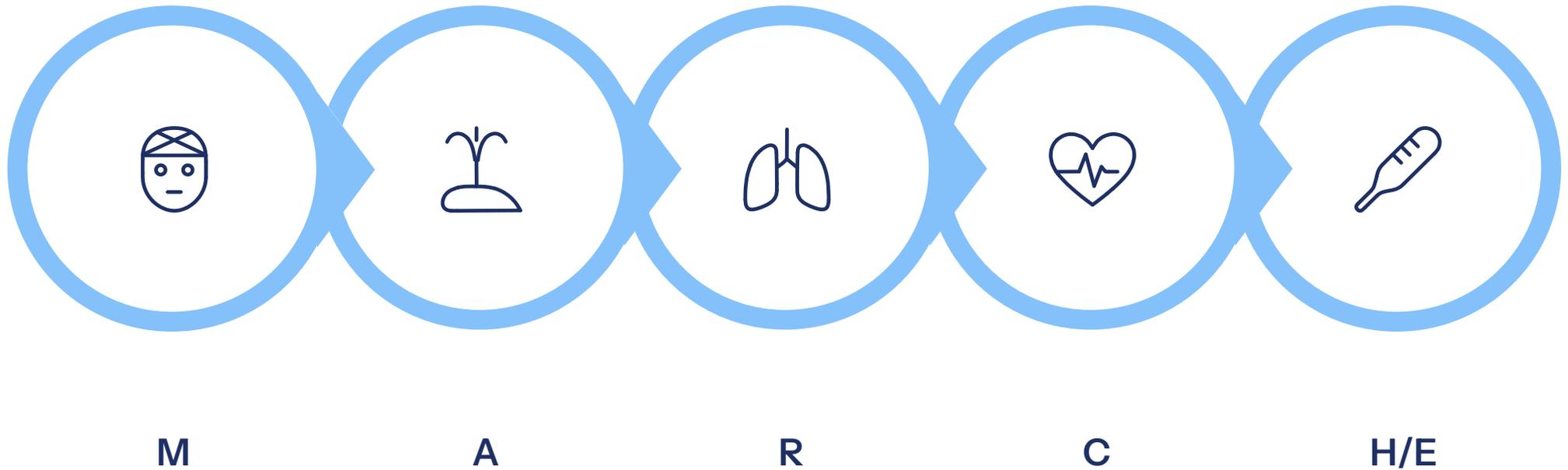
Один поліцейський надає допомогу, інший — забезпечує безпеку («контакт» — «прикриття»). Обидва можуть надавати допомогу, якщо дозволяє тактична ситуація.

Зона евакуації

Повний обсяг допомоги, постійна повторна оцінка стану. Готовність до тривалої затримки госпіталізації, особливо при масових випадках.

Алгоритм MARCH(E)

Покроковий алгоритм огляду та надання допомоги, що розкриває критичність залежності часу від механізму травми. Також використовується абревіатура **CABCD(E)**.

Детальний розгляд кожного кроку алгоритму здійснюється у розділі «Огляд постраждалого».

Безпека рятувальника під час надання допомоги

Для рятувальника одним з основних пріоритетів є **забезпечення власної безпеки**. Виділяють три типи особистої безпеки:

Фізична безпека

Тактична ситуація, наявність зброї та небезпечних предметів, стан постраждалого та оточуючих, небезпечність чинника травми, погодні умови та особливості місцевості

Біологічна безпека

Захист від контакту з кров'ю, слиною, сечею, блювотою та іншими біологічними рідинами, через які передаються COVID, гепатит, ВІЛ, туберкульоз

Юридична безпека

Увімкнений портативний відеореєстратор (body-камера), знання законодавства, обґрунтованість та документування дій рятувальника

Комунікація та етика поведінки на місці події

Правова основа

Комунікація та етика поведінки поліцейського на місці події регламентується **Наказом МВС України**.

Домедична допомога як обов'язок

Надання першої допомоги є невід'ємною частиною тактичних дій поліцейських та їх **професійним обов'язком**.

Ключові принципи поведінки

- Чітка та спокійна комунікація з постраждалими і свідками
- Координація дій між членами екіпажу
- Взаємодія з бригадою ЕМД при передачі постраждалого
- Дотримання принципу «контакт — прикриття»
- Документування наданої допомоги

Ключові висновки теми

1

Домедична допомога — обов'язок поліцейського
Закріплено ЗУ «Про Національну поліцію» та іншими
нормативно-правовими актами

2

Чітка межа компетенції
Поліцейські надають домедичну, але не медичну допомогу —
без призначення ліків

3

Система ЕМД — партнер поліції
Виклик 103, нормативи прибуття 10/20 хвилин, чітка схема
передачі інформації

4

TECC та **MARCH(E)** — основа тактики
Три зони, алгоритм дій, пріоритет — зупинка кровотечі та
прохідність дихальних шляхів

- ❑ До 90% превентивних смертей можна уникнути завдяки своєчасному та правильному застосуванню базових навичок домедичної допомоги.